

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Університет Жирони (Іспанія)
Університет Орадя (Румунія)
Талліннський університет (Естонія)
КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради

РЕГІОН - 2022:

**СТРАТЕГІЯ ОПТИМАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ**

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(м. Харків, 24 листопада 2022 р.)

Харків
2022

Реєстраційне посвідчення в УкрІНТЕІ МОН № 1033 від 20 грудня 2021 р.

Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 19 від 26.12.2022 р.).

Редакційна колегія: Л.М. Немець, д. геогр. н., проф. (голова редакційної колегії); П. Беднар, PhD, доц.; Н. Елізбарашвілі, д. геогр. н., проф.; Д. Карачоні, PhD, наук. співроб.; С.В. Костріков, д. геогр. н., проф.; К.В. Мезенцев, д. геогр. н., проф.; Ч. Морар, PhD, доц.; Г.П. Підгрушний, д. геогр. н., ст. наук. співроб.; К.Ю. Сегіда, д. геогр. н., проф.; Дж.В. Субірос, PhD, проф.

Адреса редакційної колегії: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4, кафедра соціально-економічної географії і регіоназнавства, к. 3-62, тел. +38(057) 707-52-74, e-mail: conference.region@gmail.com.

Регіон – 2022: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 24 листопада 2022 р.) / Гол. ред. колегії Л.М. Немець. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2022. – 176 с.

Тексти представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

Матеріали пройшли внутрішнє рецензування.

ISBN 978-966-285-725-2

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, оформлення, 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: СУЧАСНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ

Бейдик О.О.

Регіони України в період екзистенційних викликів: структурно-логічне моделювання та аналогії 8

Білянська С.М.

Інтеграція об'єктів геомаркетингу у ГІС середовище за допомогою інструментів геокодування 13

Влах М.Р.

Суспільно-географічна концептуалізація та лінгвальне вираження поняття «розвиток» 16

Дем'янчук О.Г., Єрко І.В., Качаровський Р.Є., Мельник Н.В.

Стадіон «Локомотив» – туристична атракція м. Ковеля 19

Джаман В.О., Джаман Я.В.

Суспільно-географічне районування як методичний підхід управління регіональним розвитком території України 22

Кобилін П.О., Редін В.І.

Суспільно-географічні засади регіональної політики в Україні 24

Кожевникова Н.В.

Програмно-цільовий підхід як один із засобів ефективного управління на регіональному рівні 30

Корома Н.С.

Значення туризму та рекреації в сільській місцевості: європейський досвід 33

Кучерява Г.О.

Внесок професора Костянтина Немця у розвиток методики суспільно-географічних досліджень 35

**Нетробчук І.М., Чижевська Л.Т., Качаровський Р.Є., Антипюк О.В.,
Мусійчук Д.В.**

Раціональне використання природного рекреаційного потенціалу Велимченської ТГ Волинської області 38

Пацюк В.С.

Виробничі простори: підходи до визначення поняття 41

Сивенко А.В.

Арт-туризм – перспективний напрямок регіонального розвитку 43

Смирнов І.Г., Любіцева О.О., Гринюк Д.Ю. Актуальність досліджень українського науковця Олени Степанів з географії транспорту в світлі сьогодення	45
Черномаз П.О. Географія цивілізацій – актуальний напрям суспільно-географічних досліджень	49
Pohrebskyi T.H. Advantages and disadvantages of the decentralization reform in Ukraine	52

СЕКЦІЯ 2 ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Глушко Д.О. Вплив кліматичних умов Українського Полісся на урожайність сільськогосподарських культур	55
Дорошенко О.Г., Кандиба Ю.І. Особливості розвитку туризму в Антарктиді	58
Карпінська Г.В., Циналєвська І.А. Забезпечення інституціональної ефективності для повоєнного інноваційного розвитку територіально-господарських систем	60
Лажнік В.Й., Маковецька Л.О. Просторова диференціація рівнів транспортної зв'язаності території Волинської області	63
Ляховська О.В. Сучасний стан металургійної промисловості України: регіональні аспекти	66
Носирєв О.О. Релокація бізнесу в трансформаціях регіонального економічного розвитку	68
Сургай Д.Д., Нестерчук О.О., Добровольська Н.В. Регіональні особливості функціонування мережі туристичних агенцій «Поїхали з нами» в сучасних умовах	71

СЕКЦІЯ 3 ДЕМОГРАФІЧНІ, МІГРАЦІЙНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Афоніна О.О. Жіноче безробіття в Чернігівській області	73
Гудзеляк І.І. Електронні статистичні бази даних населення	76

Костащук І.І. Територіальні відміни електоральної поведінки населення поліетнічного регіону (на матеріалах Чернівецької області)	79
Лисенко А.Ю., Яремчук Д.В. Патріотичне виховання школярів під час вивчення краєзнавого курсу «Харківщинознавство»	81
Федорець Р.Д. Вплив середніх міст на демографічний розвиток сільських поселень Житомирської області	84
Зімін Д., Лисенко А. Комп'ютерні ігри як інструмент розвитку географічних компетентностей	87
Tsyhan V.S., Kandyba Yu.I. The Evolution of the Far Right in the United States and Europe: Causes, Consequences, Relationship	91

СЕКЦІЯ 4

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Белей Л.М., Куців Л.П., Косило Л.С., Васкул Н.М., Тороус В.Д. Про всихання ялини європейської (смереки) в західній частині Ямнянського ПНДВ Карпатського національного природного парку: орографічний аспект	95
Колтун О.В. Особливості геолого-геоморфологічних досліджень річкових долин у містах України у ХХІ ст.	97
Патока І.В. Питання екологічної складової оцінювання розвитку територіальних громад на засадах просторової справедливості	101
Полянська Т.О., Стельмах В.Ю., Полянський С.В., Карпюк З.К., Качаровський Р.Є. Басейн р. Широка: рекреаційний потенціал ПЗФ об'єктів	103

СЕКЦІЯ 5

МІСЬКИЙ РОЗВИТОК, ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА МІСЬКА ПОЛІТИКА

Борисенко О.В., Авраменко В.В., Корнус А.О., Корнус О.Г. Web-картографування просторової структури та динаміки забудови міста Суми	106
Венгрин Д.В. Філософські засади та методологія досліджень урбаністичних процесів ...	109

Гаврилюк О.К. Особливості зміни етно-національних ідентичностей мешканців українських метрополісів – компаративний кейс Харкова та Дніпра	111
Мезенцев К.В., Провотар Н.І. Простори вимушеного переселення в українських містах	112
Підгрушній Г.П., Провотар Н.І. Поліцентричність як стратегічний напрям розвитку Київського метрополісного регіону	114
Nunes F. Post-disaster urbanism: lessons from an urban history approach	116

СЕКЦІЯ 6 НАСЛІДКИ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ВІЙНИ

Барановський М.О. Економічні наслідки війни з росією: загальний огляд і регіональний зріз	119
Голуб Ю.М. Опір Чернігова російській окупації та початок відновлення міста	122
Довженко П.С., Борисенко К.Б. Вплив воєнних дій на розвиток збиральницького туризму в Харківській області	124
Ієвлєва Ю.В. Вплив військових дій на природне середовище міста Нова Каховка Херсонської області	128
Король О.М., Корнус О.Г., Корнус А.О., Данильченко О.С., Коваль Ю.А. Щодо питань фіксації наслідків військової агресії у Сумській області	131
Мельник І.Г., Рубежанська Ю.І. Краматорський район Донецької області: наслідки збройної агресії рф	134
Молодика В.П. Деструктивний вплив російської збройної агресії 2022 року на просторову організацію господарства регіонів України	137
Пасько В.Ф. Структурні зміни в аграрному землекористуванні регіонів України під впливом військових дій	139
Петровська А.О. Особливості відновлення економіки монофункціональних міст у повоєнний період	142

<i>Пилипенко І.О., Мальчикова Д.С.</i> Узагальнена типізація міст України за наслідками військової агресії	145
<i>Редін В.І., Скриль І.А.</i> Наслідки російської військової агресії для культурної спадщини Харківщини	147
<i>Серьогін Д.С., Костріков С.В.</i> Переваги лідарних даних для відстеження та оцінки руйнувань міської забудови під час воєнних дій	150
<i>Терлецька О.В., Кушнір Л.П., Періг Т.В.</i> Вплив рекреаційно-туристичної індустрії на розвиток міських економічних ресурсів в умовах російської агресії	154
<i>Чехов С.С.</i> Філософські засади та методологія суспільно-географічного дослідження післявоєнного розвитку міського середовища (на прикладі міста Харків)	156
<i>Ярмоменко С.Г., Гоголь Т.В.</i> Збереження культурної спадщини України на сільських територіях: загрози в умовах військової агресії	160
<i>Karpikova Y.Y., Kandyba Yu.I., Sehida K.Yu., Poprozman I.I.</i> Defense policy and national security of two powerful organizations – the US and the EU	163
<i>Slieptsova A.O.</i> Political upheavals and transitions in the context of SouthEast Asia	168
<i>Slieptsova A.O., Tsyhan V.S.</i> NATO bombing of Yugoslavia in 1999: causes, coerse of action, consequences and opinions	171

СТАДІОН «ЛОКОМОТИВ» – ТУРИСТИЧНА АТРАКЦІЯ м. КОВЕЛЯ

¹О.Г. Дем'янчук, ¹І.В. Єрко, ¹Р.Є. Качаровський, ²Н.В. Мельник
demianchuk.olena@vnu.edu.ua, ierko@vnu.edu.ua, romankacharovsky@ukr.net,
nadezda_chyr@i.ua

¹Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
²ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Україна

Для спортивної інфраструктури у туристичному обслуговуванні основним завданням є створення нормальних умов для вільного відвідування туристами визначних спортивних змагань, що дозволяє істотно покращити уявлення подорожуючих про спортивні об'єкти, зокрема стадіони. Слід відмітити, це не лише спортивні споруди, а також місця проведення масових, зокрема спортивних та культурних заходів та «архітектурні візитівки» будь-якого населеного пункту, що формують певний цікавий образ міста і активно залучаються до екскурсійної діяльності, являються так званою новітньою туристичною атракцією населеного пункту.

Визначним спортивним об'єктом міста Ковеля є стадіон «Локомотив», збудований у 1933 році за сприяння польської влади. Навіть з погляду сьогодення це була складна інженерна споруда із дренажною системою, відповідними комунікаціями. Стадіон став головним місцем проведення спортивних поєдинків у місті. Поруч знаходився басейн для плавання. Неподалік діяла водна станція [2–6].

Інтенсивні бойові дії Другої світової війни призвели до руйнації стадіону. Після війни у 1950 р. почалося відновлення стадіону. В неділю, 29 квітня 1951 р., тут провели перший футбольний матч, під час якого зустрілися команди «Динамо» й «Локомотив» [2; 5–7].

У 1960-1970-х рр. тодішнє керівництво міста вирішило реконструювати стадіон. Відкриття арени відбулося 6 липня 1972 р. і збіглося з Днем міста Ковеля. Після реконструкції для стадіону «Локомотив» стало характерним проведення футбольних поєдинків республіканського (приїздили гравці київського «Динамо») і обласного рівнів. Водночас, це арена для проведення масових культурно-просвітніх заходів, зокрема, виступів «зірок» української естради (Микола Мозговий, Софія Ротару, Іво Бобул, Лілія Сандулеса), а також виконував функції автодрому, де вправлялися у віртуозному водінні автомобілів і мотоциклів відчайдухи-каскадери. Стадіон став також визначною історико-політичною атракцією Волинської області, адже саме там у 1990 р. відбувся перший масовий мітинг на підтримку державної незалежності України та свято козацької слави, що відбувалися за вщент заповнених трибунах, розрахованих на десять тисяч місць. У 90-х рр. ХХ ст. скрутне економічне становище сприяло занепаду спортивної арени [1–6].

Відродження стадіону стало можливе за фінансового сприяння Європейського Союзу. Проєкт реконструкції «Локомотиву» на програму співпраці підготувала і подала громадська організація «Волинська агенція із залучення інвестицій». Кошторисна вартість реконструкції – понад 100 мільйонів гривень. Кошторисна вартість будівництва – 32,5 мільйона гривень. Саме на це Ковель отримав європейські гроші – 821 тисячу євро. Решту необхідних коштів виділяли з бюджету міста. У 2018 році Ковель розпочав реалізацію спільного міжнародного проєкту «Транснаціональні центри діалогу культур» у рамках програми транскордонного співробітництва Європейського сусідства «Польща-Білорусь-Україна 2014-2020». Партнерами стали два міста з однаковою назвою – Щучин. Одне з них знаходиться в Польщі, інше – в Білорусі. У рамках програми Президента України Володимира Зеленського «Велике будівництво» залучене співфінансування для остаточного завершення реконструкції стадіону «Локомотив» у Ковелі. Відновлення об'єкту проходило в три етапи. В рамках першого – будівельники відремонтували підтрибунні приміщення та будівлю, де розташований Транскордонний центр діалогу культур, а у рамках другого – облаштували благоустрій території. На третьому етапі збудували футбольне поле, бігові доріжки, сектори для штовхання ядра, легкоатлетичних стрибків, метання диска, молота і списа, тренажери, встановили дренажну та водовідводну систему й електронного табло. Окрім того, стадіон відповідає сучасним вимогам безбар'єрності та інклюзивності. Зокрема спортивна арена оснащена пандусами (рис. 1) [1–3; 5–6].

Рис. 1. Оновлений стадіон «Локомотив» та проєкт упорядкування території (XXI ст.)

Стадіон знаходиться в межах великого транспортного центру Волині на перехресті залізничних та автомобільних шляхів сполучення з обласним центром, Республіками Польща та Білорусь, що істотно поліпшує його доступність для подорожуючих. Слід відмітити, що спортивний комплекс стадіону «Локомотив» здатний для використання в різноманітних культурних заходах, зокрема як арена для виступів співаків та музикантів, в рамках проведення міжнародних мистецьких фольклорних фестивалів, заходів до визначних державних дат (Дня незалежності, Дня міста тощо) [1; 5–6].

Сьогодні «Локомотив» став досить популярною туристичною родзинкою міста і зайняв особливу нішу в плануванні міського простору Ковеля. Все це дозволяє використати стадіон як значну туристичну атракцію й усієї Волині.

Використання стадіону «Локомотив» у туристичній діяльності має ряд проблемних моментів: 1) потреба значних фінансових коштів на його утримання; 2) відсутність активної інформаційної кампанії та ефективної промоції на туристичних виставках, фестивалях і салонах регіонального, всеукраїнського та міжнародного масштабів; 3) низький рівень диверсифікації регіонального туристичного продукту (вирішується шляхом залучення цікавих у історичному та архітектурному плані об'єктів до нових туристичних маршрутів); 4) призупинення проведення культурних заходів на стадіоні; 5) необхідність розбудови поблизу спортивного об'єкту стаціонарних торгових точок та закладів ресторанного господарства. Вирішення цих проблем дозволить активізувати залучення цієї споруди до туристичної діяльності.

Сучасне використання великих спортивних комплексів, зокрема стадіону «Локомотив», дозволить сформуванню конкурентні переваги регіонального туристичного продукту, відкрити нові потенційні можливості для підприємців в реалізації своїх проєктів, створити робочі місця, що дозволить вирішити ряд соціально-економічних проблем міської територіальної громади, змінити парадигму функціонування міського туризму.

Список використаних джерел:

1. Волинська ОДА URL: <https://www.voladm.gov.ua/> (дата звернення: 26.10.2022).
2. Ковель media. URL: <https://kovel.media/u-koveli-zavershylyasya-rekonstrukciya-stadionu-lokomotyv/> (дата звернення: 26.10.2022).
3. Ковельська міська рада URL: <http://www.kovelrada.gov.ua/news-9028.html> (дата звернення: 26.10.2022).
4. Стадіон «Локомотив» URL: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100070537677112> (дата звернення: 26.10.2022).
5. Управління культури, молоді та спорту Ковельської міської ради URL: <https://www.facebook.com/groups/601915934254954/> (дата звернення: 28.10.2022).
6. Управління у справах молоді та спорту Волинської ОДА URL: <https://voladm.gov.ua/category/viddil-z-pitan-fizichnoyi-kulturi-ta-sportu/1/> (дата звернення: 18.10.2022).
7. Футбольний клуб «Сільмаш» URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC%D0%B0%D1%88_\(%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D1%8C\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC%D0%B0%D1%88_(%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D1%8C)) (дата звернення: 27.10.2022).

Наукове видання

**РЕГІОН – 2022: СТРАТЕГІЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

(24 листопада 2022 року, м. Харків)

Збірник наукових праць

Українською, англійською мовами

Відповідальний за випуск: *Ю. І. Кандиба*

Комп'ютерне верстання: *Н. В. Добровольська*

Підписано до друку 27.12.2022 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк. 9,7. Обл.-вид. арк. 11,3.

Наклад 50 пр. Ціна договірна.

61022, Харків, майдан Свободи, 4

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.09.

Надруковано з готового оригінал-макету у друкарні ФОП Петров В.В.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Запис за № 2480000000106167 від 08.01.2009 р.

61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79-В, к. 137,
тел. (057) 778-60-34, e-mail: bookfabrik@rambler.ru